

СЫНИ ОЙЛАУ ТЕХНОЛОГИЯСЫНЫҢ БІЛІМ САПАСЫНА ЫҚПАЛЫ

THE IMPACT OF CRITICAL THINKING TECHNOLOGY ON THE QUALITY OF EDUCATION

ВЛИЯНИЕ ТЕХНОЛОГИИ РАЗВИТИЯ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ НА КАЧЕСТВО ОБРАЗОВАНИЯ

FAN TARMOG' I
13.00.00 – Pedagogika

QABUL QILINDI
06.08.2026

CHOP ETILDI
09.08.2026

А.С.Даулетова

Қожа Ахмет Ясауи атындағы
Халықаралық қазақ-түрік
университетінің аға оқытушысы,
филология ғылымдарының кандидаты

Ә.Кеңесбек

Қожа Ахмет Ясауи атындағы
Халықаралық қазақ-түрік
университетінің 4 курс студенті

АНДАТПА

Мақалада орта білім беру жүйесіндегі сыни ойлау технологиясының рөлі, оның білім сапасына және оқушылардың танымдық белсенділігіне тигізетін ықпалы ғылыми-практикалық тұрғыдан жан-жақты талданады. Зерттеу барысында дәстүрлі қайталамалы (репродуктивті) оқытудан өнімді, танымдық-сараптамалық оқытуға көшудің теориялық негіздері қарастырылған. Сыни ойлауды дамытудың «Қызығушылықты ояту – Мағынаны тану – Ой толғаныс» атты базалық үшсатылы моделі сабақ үрдісіндегі нақты дидактикалық тәсілдер арқылы дәлелденген. Сонымен қатар, мақалада сыни ойлаудың ең жоғарғы көрінісі ретінде академиялық мәтін түзу әдістері, оның ішінде дұрыс тезис тұжырымдау және дәлелді эссе жазу инновациялық құрал ретінде негізделеді. Зерттеу нәтижелері сыни ойлау технологиясын жүйелі қолдану оқушылардың оқуға деген ішкі уәжін 35-40%-ға арттырып, олардың өзіндік талдау жасау дағдыларын айтарлықтай жақсартатынын көрсетеді.

Түйін сөздер: сыни ойлау технологиясы, білім сапасы, танымдық белсенділік, функционалдық сауаттылық, дәлелдеу, тезис тұжырымдау, құзыреттілік, педагогикалық үдеріс.

ABSTRACT

The article presents a comprehensive analysis – from both scientific and practical perspectives – of the role of critical thinking development technology within the secondary education system, as well as its impact on the quality of education and students' cognitive activity. The study examines the theoretical foundations of the transition from traditional reproductive learning to productive, cognitive-analytical teaching. The three-stage model of critical thinking development—"Evocation,

Realization of Meaning, and Reflection" – is demonstrated through specific didactic approaches applied during the lesson. Furthermore, the article substantiates methods of academic writing—specifically, formulating a well-grounded thesis and writing an argumentative essay—as innovative tools representing the highest manifestation of critical thinking. Research findings indicate that the systematic application of critical thinking techniques increases students' intrinsic academic motivation by 35–40% and significantly develops their independent analysis skills.

Keywords: critical thinking technology, quality of education, cognitive activity, functional literacy, argumentation, thesis formulation, competence, pedagogical process.

АННОТАЦИЯ

В статье представлен комплексный анализ – как с научной, так и с практической точек зрения – роли технологии развития критического мышления в системе среднего образования, а также ее влияния на качество образования и познавательную активность учащихся. В исследовании рассматриваются теоретические основы перехода от традиционного репродуктивного обучения к продуктивному, когнитивно-аналитическому преподаванию. Трехэтапная модель развития критического мышления – «Вызов – Осмысление – Рефлексия» – демонстрируется на примере конкретных дидактических подходов, применяемых в ходе урока.

Кроме того, в статье обосновываются методы построения академического текста – в частности, формулирование обоснованного тезиса и написание аргументативного эссе – как инновационные инструменты, представляющие собой высшее проявление критического мышления. Результаты исследований свидетельствуют о том, что систематическое применение приемов критического мышления повышает внутреннюю учебную мотивацию студентов на 35-40% и существенно развивает их навыки самостоятельного анализа.

Ключевые слова: технология критического мышления, качество образования, познавательная деятельность, функциональная грамотность, аргументация, формулирование тезиса, компетентность, педагогический процесс.

КІРІСПЕ

Ақпараттың аса үлкен көлемі мен оның қолжетімділігі жағдайында оқушыға тек дайын білімді беру немесе фактілерді жаттату өз маңызын толықтай жойды. Бүгінгі таңдағы басты педагогикалық құндылық – сол ақпаратты сүзгіден өткізе білу, оны сараптау, факті мен жалған пікірдің аражігін ажырату және алған білімді күнделікті өмірлік жағдаяттарда тиімді

қолдана алу қабілеті болып табылады. Осы орайда, Қазақстан Республикасының білім беру мазмұнын жаңарту аясындағы ең негізгі стратегиялық бағыттардың бірі – оқушылардың бойында сыни ойлау дағдыларын қалыптастыру. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңында білім беру жүйесінің басты міндеті ретінде «ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтар негізінде жеке тұлғаны қалыптастыру, дамыту және оның кәсіби жетілуі үшін қажетті жағдайлар жасау» екендігі нақты бекітілген [1. 14-б.]. Ал мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарында (МЖМБС) оқушының танымдық белсенділігін арттыру, сыни тұрғыдан ойлауын және шығармашылық әлеуетін дамыту басты педагогикалық бағдар ретінде көрсетіледі [2. 5-б.]. Осыған орай, сыни ойлау технологиясы жалаң әдістемелік тәсіл емес, ол білім алушының дүниетанымын, зияткерлік мәдениетін және азаматтық ұстанымын қалыптастыратын іргелі философиялық-педагогикалық жүйе ретінде бағаланады. Мақаланың негізгі мақсаты – сыни ойлау технологиясының теориялық негіздерін ашып көрсету, оның мектеп тәжірибесіндегі дидактикалық ерекшеліктерін саралау және оқу-тәрбие үрдісінің сапасына тигізетін нақты ықпалын ғылыми тұрғыдан дәлелдеу.

Ғылыми-педагогикалық әдебиеттерде «сыни ойлау» ұғымына көптеген анықтамалар берілген. Бұл тұжырымдаманың түп-тамыры антикалық дәуірдегі Сократтың сұхбаттасу әдісінен бастау алғанымен, қазіргі заманғы ғылыми негізін XX ғасырдың басындағы ғалым Джон Дьюи қалады. Ол бұл үдерісті «рефлексивті ойлау» деп атап, оған: «кез келген сенімге немесе ұсынылған білім формасына белсенді, табанды және мұқият талдау жасау әрекеті» деген іргелі анықтама берген [3. 42-б.].

Қазіргі заманғы психология мен педагогикада сыни ойлау – бұл адамның кез келген мәселені объективті талдауға, қисынды қорытынды жасауға, салмақты шешім қабылдауға және өз көзқарасын дәлелді түрде қорғауға бағытталған жоғары деңгейдегі танымдық әрекеті. Отандық ғалымдар, мәселен, Ш.Таубаева сыни ойлауды: «оқушының зияткерлік дербестігін қалыптастыратын, ақпаратты сыни тұрғыдан бағалап, оны өзінің ішкі құндылықтар жүйесімен сабақтастыруға мүмкіндік беретін танымдық құзыреттілік» деп анықтайды [4. 112-б.]. Зерттеуші Қ. Құдайбергенованың пайымдауынша, сыни ойлау технологиясы дәстүрлі әміршіл педагогикадан ынтымақтастық педагогикасына өтудің басты әдіснамалық құралы болып табылады [5. 84-б.]. Сыни тұрғыдан ойлай алатын оқушының негізгі сипаттамаларына мыналар жатады:

1. Ашықтық және икемділік: Басқалардың пікірін тыңдауға дайын болу және жаңа дәлелдер табылған жағдайда өз ұстанымын саналы түрде өзгерте алу қабілеті [6. 25-б.].

2. Дәлелділікке ұмтылу: Кез келген пікірдің немесе ақпараттың артында қандай нақты фактілер мен дәйектемелер жатқанын іздеуге бейімділік.

3. Талдамалық қабілет: Күрделі құбылыстарды құрамдас бөліктерге бөліп, олардың арасындағы себеп-салдарлық байланыстарды анықтау шеберлігі.

Сауатты күмән: Ақпаратты сөзсіз ақиқат ретінде қабылдамау, оның дереккөзінің сенімділігін үнемі тексеру әдеті.

НЕГІЗГІ БӨЛІМ

Зерттеу барысында теориялық және тәжірибелік зерттеу әдістерінің кешені қолданылды. Теориялық әдістер ретінде сыни ойлау технологиясы, білім сапасы және заманауи педагогикалық тәсілдерге қатысты отандық және шетелдік ғалымдардың ғылыми еңбектері, нормативтік-құқықтық құжаттар, оқу-әдістемелік әдебиеттер мен ғылыми мақалаларға талдау жасалды. Сонымен қатар салыстыру, жүйелеу, жинақтау және қорытындылау әдістері қолданылып, зерттеу тақырыбының ғылыми-теориялық негіздері айқындалды. Тәжірибелік зерттеу барысында бақылау, сауалнама, әңгімелесу және педагогикалық тәжірибені зерделеу әдістері пайдаланылды. Сабақтарда сыни ойлау технологиясының «Қызығушылықты ояту», «Мағынаны тану», «Ой толғаныс» кезеңдері жүйелі түрде ұйымдастырылып, «INSERT», «Венн диаграммасы», «Кластер», «RAFT», «ЖИГСО», «Бес жолды өлең», «Фишбоун» сияқты стратегиялардың оқушылардың оқу жетістіктеріне ықпалы бақыланды. Зерттеу материалы ретінде жалпы білім беретін мектептердің оқу бағдарламалары, әдістемелік құралдар, сабақ жоспарлары, педагогтердің іс-тәжірибесі және білім алушылардың оқу нәтижелері алынды. Сонымен қатар оқушылардың оқу үлгерімі, сабаққа қатысу белсенділігі, шығармашылық тапсырмаларды орындау деңгейі және өз ойын дәлелдеп жеткізу дағдылары зерттеу барысында негізгі көрсеткіштер ретінде қарастырылды. Жиналған мәліметтер сапалық тұрғыдан талданып, салыстырмалы бағалау арқылы қорытындыланды. Зерттеу нәтижелері сыни ойлау технологиясын жүйелі қолдану білім алушылардың танымдық белсенділігін арттырып, ақпаратты талдау, дәлелдеу, қорытынды жасау, мәселелерді шешу және өз пікірін негіздеу дағдыларының дамуына оң әсер ететінін көрсетті. Сонымен қатар бұл технология білім сапасының артуына, оқушылардың оқу мотивациясының күшеюіне және функционалдық сауаттылығының қалыптасуына ықпал ететіні анықталды.

Зерттеу барысында сыни ойлау технологиясын жүйелі қолданудың білім алушылардың оқу жетістіктері мен танымдық белсенділігіне оң ықпал ететіні анықталды. Сабақ барысында «Қызығушылықты ояту», «Мағынаны тану» және «Ой толғаныс» кезеңдері арқылы ұйымдастырылған тапсырмалар оқушылардың оқу үдерісіне белсенді қатысуына, өз пікірін еркін жеткізуіне

және ақпаратты жан-жақты талдауына мүмкіндік берді. Бақылау нәтижелері бойынша сыни ойлау стратегияларын тұрақты қолданған сабақтарда оқушылардың оқу мотивациясы артқаны байқалды. Олар дайын ақпаратты қабылдаумен шектелмей, мәселені әртүрлі қырынан қарастыруға, дәлелді қорытынды жасауға және өз көзқарасын негіздеуге ұмтылды. Топтық және жұптық жұмыстар барысында білім алушылардың бірлесіп жұмыс істеу дағдылары қалыптасып, пікір алмасу мәдениеті мен коммуникативтік құзыреттілігі дамыды. Зерттеу барысында қолданылған «INSERT», «Венн диаграммасы», «Кластер», «RAFT», «ЖИГСО», «Фишбоун» және «Бес жолды өлең» сияқты әдістер оқушылардың сыни ойлау, талдау, жинақтау және бағалау дағдыларын дамытуға тиімді ықпал етті. Әсіресе проблемалық жағдаяттарды шешуге бағытталған тапсырмалар оқушылардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға және оқу материалын терең меңгеруіне жағдай жасады. Зерттеу нәтижелері білім сапасының тек үлгерім көрсеткіштерімен ғана емес, сонымен қатар білімді тәжірибеде қолдану, мәселені шешу, дәлелді пікір айту және өзіндік шешім қабылдау қабілеттерінің дамуымен де сипатталатынын көрсетті. Сыни ойлау технологиясы осы құзыреттерді қалыптастыруда тиімді педагогикалық құрал ретінде көрінді. Алынған нәтижелер отандық және шетелдік ғалымдардың еңбектерінде ұсынылған тұжырымдармен сәйкес келеді. Зерттеушілер сыни ойлау технологиясын қолдану оқушылардың танымдық белсенділігін, функционалдық сауаттылығын және оқу мотивациясын арттыруға ықпал ететінін атап көрсетеді. Бұл зерттеу нәтижелері де аталған ғылыми тұжырымдарды растайды. Осылайша, сыни ойлау технологиясын білім беру үдерісіне жүйелі енгізу білім алушылардың оқу жетістіктерін арттыруға, олардың шығармашылық және зерттеушілік әлеуетін дамытуға, сондай-ақ сапалы білім қалыптастыруға мүмкіндік беретіні анықталды. Сондықтан аталған технологияны пән ерекшелігіне сәйкес тиімді пайдалану қазіргі білім беру тәжірибесінің маңызды бағыттарының бірі болып табылады.

Көрсеткіш	Сыни ойлау технологиясын қолданға дейін	Қолданғаннан кейін
Сабаққа белсенді қатысу	62%	88%
Өз пікірін дәлелдеу	48%	81%
Топтық жұмысқа қатысу	58%	90%
Оқу тапсырмаларын сапалы орындау	65%	89%

Педагогикалық үдерісте сыни ойлау технологиясы оқушыларды енжар тыңдаушы рөлінен белсенді зерттеуші, білімді өздігінен «өндіруші» деңгейіне

көтереді. Бұл, өз кезегінде, оқу үрдісінің сапасын механикалық қайталаудан саналы түрде ұғынуға дейін түбегейлі өзгертеді.

Сурет 1. Сыни ойлау дағдылары.

Сыни ойлауды дамыту технологиясының ең көп таралған және мектеп тәжірибесінде өзінің тиімділігін дәлелдеген түрі – «Қызығушылықты ояту – Мағынаны тану – Ой толғаныс» атты үшсатылы базалық құрылым. Зерттеуші А. Әлімов бұл құрылымды «оқушының танымдық әрекетін табиғи заңдылықтарға сай ұйымдастырудың ең оңтайлы психологиялық-дидактикалық моделі» ретінде сипаттайды [7. 56-б.].

Қызығушылықты ояту (ой шақыру) кезеңі. Бұл кезең сабақтың бастапқы бөлігінде жүзеге асады. Оның негізгі мақсаты – оқушылардың жаңа тақырып бойынша бұған дейінгі білетін ақпараттарын еске түсіру (актуализация), олардың танымдық белсенділігін ояту және жаңа білімді қабылдауға ішкі уәжін (мотивациясын) қалыптастыру. Психологиялық зерттеулерге сәйкес, оқушының сабаққа деген назары алғашқы 5-7 минутта дұрыс шоғырландырылмаса, ақпаратты қабылдау деңгейі 40%-ға дейін төмендейді [8. 110-б.]. Сондықтан мұғалім бұл кезеңде білім беруші емес, бағыттаушы рөлін атқарады. Бұл сатыда «Топтастыру» (кластер құру), «Еркін жазу» немесе «Болжау» сияқты стратегиялар жиі қолданылады. Осы тәсілдер арқылы оқушы өз ойын ешбір сынсыз, еркін білдіруге дағдыланады.

Мағынаны тану (ақпаратпен жұмыс) кезеңі. Оқушы жаңа ақпаратпен (мәтінмен, тарихи құжатпен немесе есептің шартымен) тікелей байланысқа түседі. Бұл кезеңдегі басты мақсат – оқушының назарын ұстап тұру және оқылған материалды сыни тұрғыдан сүзгіден өткізу. Дәстүрлі сабақта оқушы мәтінді жай ғана оқып шығатын болса, сыни ойлау технологиясында ол мәтінмен әрекеттесе жұмыс істейді. Мысалы, «Түртіп алу» әдісі арқылы оқушы мәтін оқу барысында қарындашпен арнайы белгілер («білемін», «мен үшін

жаңалық», «менің ойыма қайшы», «сұрағым бар») қойып отырады. Бұл әдіс оқушының ақпаратты енжар қабылдауына жол бермейді. Сонымен қатар, «Себеп-салдар кестесі» арқылы күрделі мәселенің туындау себептері мен оның салдарын жүйелі түрде талдауға болады [7. 88-б.].

Ой толғаныс (рефлексия) кезеңі. Сабақтың қорытынды кезеңі. Мұнда оқушылар алған жаңа білімдерін өздерінің бұрынғы түсініктерімен байланыстырады, оны өз сөздерімен жүйелеп, жаңа құрылым жасайды. Ой толғаныс кезеңі оқушылардың білімді өздік білімге айналдыру үдерісі болып табылады [4. 150-б.]. Бұл кезеңде оқушылар пікірталасқа түседі, эссе жазады немесе жаңа мәселелер көтереді. Бұл сатыда «Тұжырымдамалық кесте», «Венн диаграммасы» немесе шағын дебат сияқты әдістер жоғары нәтиже береді. Ең бастысы, оқушы сабақта алған білімінің өзіне не үшін қажет болғанын және оны келешекте қалай қолдана алатынын сезінеді.

Сыни ойлау технологиясының оқушы бойында толық қалыптасқанының ең айқын дәлелі – оның өз ойын құрылымды, қисынды және дәлелді түрде ауызша немесе жазбаша (академиялық мәтін арқылы) жеткізе алуы. Қазіргі жаңартылған білім мазмұнында гуманитарлық және жаратылыстану пәндерінде оқушылардан жалаң мазмұндау емес, талдамалық және дәлелді (аргументативті) эссе жазу талап етіледі. Бұл үрдіс оқушылардың академиялық сауаттылығын арттыруда шешуші рөл атқарады. Ғалым Ф. Оразбаева атап өткендей: «Академиялық мәтін түзу – тұлғаның тілдік және зияткерлік дамуының ең жоғарғы көрсеткіші» [9. 12-б.]. Кез келген сыни мәтіннің өзегі – дұрыс тұжырымдалған тезис. Дәстүрлі оқытуда оқушылар көбінесе тақырыпты ғана атайды немесе белгілі бір фактіні қайталайды. Инновациялық оқытуда оқушыға тезистің жалаң ақпарат емес, автордың нақты ұстанымын көрсететін, міндетті түрде дәлелдеуді және қорғауды қажет ететін даулы тұжырым екендігі үйретіледі.

Сыни ойлауды дамыту технологиясының білім сапасына тигізетін оң ықпалын педагогикалық бақылаулар мен оқушылардың оқу жетістіктерін бағалау нәтижелерінен айқын көруге болады. Ұлттық білім академиясының жүргізген зерттеулері көрсеткендей, сыни ойлау технологияларын тұрақты қолданатын мектептердегі білім сапасының көрсеткіші дәстүрлі мектептермен салыстырғанда орта есеппен 15-20%-ға жоғарылайды [10. 34-б.]. Бұл ықпал бірнеше бағытта жүзеге асады.

Біріншіден, оқушылардың танымдық белсенділігі мен ішкі уәжінің артуы. Дәстүрлі оқытуда оқушылар көбінесе мұғалімнің берген бағасы үшін немесе жазаланудан қорқып оқитын болса, сыни ойлау ортасында олар білімді өздігінен ізденіп табады. Сабақтағы пікірталастар, проблемалық сұрақтарды шешу баланың табиғи қызығушылығын оятып, оның оқу үдерісіне деген ішкі

уэжін 35-40%-ға дейін арттыратыны статистикалық түрде дәлелденген [11. 55-б.].

Екіншіден, функционалдық сауаттылықтың қалыптасуы. PISA (Оқушылардың білім жетістіктерін бағалау жөніндегі халықаралық бағдарлама) сияқты зерттеулер оқушылардың пәндік білімін емес, сол білімді стандартты емес жағдайларда қолдана алу деңгейін өлшейді. Соңғы PISA зерттеулерінің қорытындысы бойынша, мәтінді сыни талдау дағдысы жоғары оқушылар жаратылыстану және математика бағытындағы есептерді шешуде де 25%-ға жоғары нәтиже көрсеткен [12. 102-б.]. Сыни ойлау технологиясы дәл осы дағдыны шыңдайды. Мәтінмен жұмыс істеу, графикті немесе кестені оқи алу, ақпаратты біріктіру (синтездеу) – бұлардың барлығы оқушының оқу сауаттылығын тікелей жоғарылатады.

Үшіншіден, қарым-қатынас мәдениеті мен төзімділіктің (толеранттылықтың) дамуы. Топтық және жұптық жұмыстар арқылы оқушылар бір-бірін тыңдауға, өзге пікірді сыйлауға, өз ойын агрессиясыз, дәлелді түрде қорғауға үйренеді. Бұл олардың эмоциялық зиятын (интеллектісін) және коммуникативтік құзыреттілігін арттырып, мектептегі психологиялық ахуалдың жақсаруына алып келеді.

Сыни ойлау технологиясын тиімді жүзеге асырудың басты шарты – мұғалімнің кәсіби шеберлігі мен психологиялық дайындығы. Зерттеуші Г. Ахметованың пайымдауынша: «Сыни ойлау технологиясы мұғалімнен білімнің қайнар көзі болуды емес, танымдық үдерістің сәулетшісі болуды талап етеді» [13. 67-б.]. Бұл технология мұғалімнің сабақтағы рөлін түбегейлі өзгертеді:

- Ақпарат берушіден бағыттаушыға: Мұғалім енді дайын ақпаратты беруші емес, ол таным үдерісін ұйымдастырушы және үйлестіруші.
- Қателікке деген көзқарастың өзгеруі: Инновациялық оқытуда қателік – жазаланатын қылмыс емес, ол таным үдерісінің табиғи бір бөлігі. Статистика көрсеткендей, қателігі үшін сөгіс естімейтін оқушылардың сабаққа белсенділігі 60%-ға жоғары болады [14. 89-б.]. Мұғалім оқушының қатесін түзеуге емес, сол қатенің себебін оқушының өзі тауып, оны шешу жолдарын іздеуіне жағдай жасауы керек.

Сұрақ қою шеберлігі: Мұғалім жабық (иә/жоқ деп жауап беретін) сұрақтардан гөрі, «Неліктен?», «Қандай дәлелің бар?», «Бұған басқа қандай көзқараспен қарауға болады?» деген сияқты ашық, түрткі болатын сұрақтарды қою техникасын жоғары деңгейде меңгеруі тиіс.

ҚОРЫТЫНДЫ

Зерттеу барысында қаралған теориялық тұжырымдар мен тәжірибелік мәліметтерді қорытындылай келе, мынадай түйінді ойларды алға тартуға

болады. Сыни ойлау технологиясы – қазіргі Қазақстанның орта білім беру жүйесіндегі білім сапасын арттырудың ең пәрменді әрі стратегиялық маңызы зор дидактикалық құралдарының бірі. Дәстүрлі жаттауға негізделген білім беру парадигмасы өзінің тарихи шегіне жетті. Бүгінгі таңда мектептің басты міндеті – оқушының миын ақпарат қоймасына айналдыру емес, оны қуатты талдамалық құралға айналдыру.

Сыни ойлау технологиясын сабақ үдерісіне жүйелі және мақсатты түрде енгізген жағдайда білім сапасының артуы тек бағамен ғана өлшенбейді. Оның басты нәтижесі – өзіндік пікірі бар, кез келген ақпараттық бұрмалаушылыққа қарсы тұра алатын, өзгермелі өмірге бейім, шешім қабылдай білетін еркін тұлғаның қалыптасуы. Демек, сыни ойлау – тек педагогикалық технология ғана емес, ол интеллектуалдық ұлтты құратын болашақ ұрпақтың өмірлік философиясы мен азаматтық ұстанымының іргетасы.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы (2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III). – Астана, 2007. – 64 б.
2. Қазақстан Республикасының мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттары (ҚР Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығы). – Астана, 2022. – 120 б.
3. Дьюи Дж. Психология және педагогикалық ойлау / Ағылшын тілінен аударғандар. – Алматы: Ұлттық аударма бюросы, 2019. – 312 б.
4. Таубаева Ш. Т. Оқытудың заманауи технологиялары мен инновациялық парадигмалары. – Алматы: Қазақ университеті, 2015. – 345 б.
5. Құдайбергенова Қ. С. Құзыреттілік тәсілдің теориялық негіздері: монография. – Алматы: Ғылым, 2012. – 210 б.
6. Халперн Д. Психология критического мышления. – СПб.: Питер, 2000. – 512 с. (Қолданылған бет: 25-б.).
7. Әлімов А. Қ. Интербелсенді әдістерді оқу орнында қолдану: оқу-әдістемелік құрал. – Алматы, 2014. – 186 б.
8. Жұмабекова А. А. Танымдық белсенділікті дамытудағы дидактикалық тәсілдер: оқушы назарын басқару // Педагогика және психология. – 2022. – №2(51). – Б. 108-115.
9. Оразбаева Ф. Ш., т.б. Қазіргі қазақ тіліндегі коммуникативтік парадигмалар және академиялық жазылым негіздері. Оқу құралы. – Алматы: Қазақ университеті, 2021. – 220 б.
10. Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы. Қазақстан мектептеріндегі инновациялық әдістердің тиімділігін талдау: сараптамалық баяндама. – Астана: ҰБА, 2023. – 140 б.

11. Сыздықова М., Төлеуова А. Оқушы мотивациясын арттырудағы сыни ойлаудың рөлі // Білім берудегі менеджмент. – 2022. – №4(110). – Б. 52-58.
12. ЭЫДҰ (OECD). PISA 2022 нәтижелері: Оқушылардың оқу, математика және жаратылыстану ғылымдары бойынша сауаттылығы. – Париж: OECD Publishing, 2023. – 250 б.
13. Ахметова Г. С. Педагогикалық шеберлік: мұғалімнің жаңа рөлі // Қазақстанның ғылымы мен өмірі. – 2021. – №5(156). – Б. 65-70.
14. Тілешова Г. Оқытудағы психологиялық қауіпсіздік және оқушы белсенділігі // ҚазҰУ Хабаршысы. Педагогика сериясы. – 2023. – №3(75). – Б. 85-91.

